

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus V. Argumentum. An in Beneficiis, seu Canonicatibus vacantibus de
Jurepatronatus habeat locum optio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

rell. in Proxim. Clement. verb. Universitati quest. 2. per tot. & notarunt in Can. in istis Bellon. num. 2. Roderic. Acunna n. 5. quibus adherent Fagnan. in cap. Treugas num. 48. & seqq. de Treuga, & de Pace, Pyring. in 5. lib. decretal. tom. 1. lib. 1. tit. 10. sect. 1. §. 5. Suarez de leg. lib. 3. cap. 19. nu. 4. Castropal. oper. moral. tom. 1. tract. 3. disput. 1. punct. 13. Sperell. decis. 15. n. 23. & seqq. & sequitur Rot. decis. 213. per tot. par. 1. recent. decis. 184. num. 4. par. 4. recent. tom. 2. & coram Priolo dec. 61. n. 2.

24 Certi tamen juris est, quod prædicta conclusio procedit, quando inefficacia legis allegatur ex non acceptatione, vel non usu; Secus autem, quando Summus Pontifex, ejusque Officiales longissimo tempore, cujusque initii non extet memoria, non curarunt usum, & praxim, cum tunc videantur ab ea lege tacite recessisse, uti originaliter, & articulo ad partes examinato sensit Præpositus in Can. In istis §. Leges num. 1. & seqq. dist. 4. & sequuti sunt Butr. in cap. quia circa de consanguin. & affin. Gratian. discept. 559. num. 42. & seqq. Card. de Luc. de feud. disc. 4. num. 6. & seqq. Alden. ad Buratt. decis. 795. num. 9. Rot. decis. 361. num. 4. & seq. post secundum volum. consil. Farinacc.

25 Limitatur secundo præfata conclusio, in casu quo adesset contraria lex foundationis; nimirum in casu quo Fundator disposuerit, de consensu Ordinarii, quod fructus beneficii vacantis reserventur successori, aut accrescant aliis beneficiatis; aut in casu, quo de consensu, & approbatione Summi Pontificis, appo- fuerit conditionem in limine foundationis Cappellaniæ, aut Beneficii, quod, non existente ullo habili ex vocatis, Cappellania semper remanere debeat vacans, usque quo habilis ex eis adveniret ad illam obtinendam & interim bona in dotem assignata eidem Cappellaniæ possiderentur à Patronis etiam per plures annos vacatura esset; tunc fructus præfati non spectarent ad Rev. Cameram, sed ad Personas à Fundatore designatas; cum conditiones fundamentales beneficiorum à legitimo superiore approbatæ, et si contrariæ juri, sint attendendæ; ex infra dicendis Can. XXVII.

ARGUMENTUM.

An in Beneficiis, seu Canonicatibus vacantibus de Jurepatronatus habeat locum optio?

SUMMARIUM.

- 1 Optio quid sit, & unde originem habuit? Vide ibi, & n. 2.
- 3 Optio ut habeat locum in Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis, quæ requirantur? Vide ibi, & num. 5. 7., & 8.
- 4 Optio in præbendis perpetuò distinctis est contra jus, in præbendis verò ad tempus distinctis est præter jus.
- 6 Optio introduci potest in præbendis etiam equalibus.
- 9 In Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis, ubi omnes præbende sunt de jurepatronatus, vel ubi ex lege foundationis adest jus optandi, optari potest Beneficium, seu præbenda patronalis vacans.
- 10 Optio non habet locum in Beneficio, seu præbenda patronali vacante, nisi accedat consensus Patroni.
- 11 Male, & ignoranter optans præbendam, tenetur illam dimittere, & ad primam dimissam redire.
- 12 Optio habet locum in domibus, cameris, aut præbendis accidentaliter annexis Canonicatui de jurepatronatus, secus si ista sint perpetuò, & inseparabiliter annexa eidem Canonicatui, & n. 13.

CASUS V.

VAcato Canonicatu, seu præbenda Canonicali per obitum cujusdam Canonici in Ecclesia Cathedrali A, ubi omnes Canonicatus, præbendæ sunt distinctæ, & in qua viget jus optionis, Canonicus antiquior, qui possidebat Canonicatum, seu præbendam Canonicalem de jurepatronatus unà cum domo accidentaliter à Capitulo eidem Canonicatui annexa, illam optavit, dimisso Canonicatu, seu præbenda patronali, Canonicus verò antiquior optavit præbendam patronalem antiquioris, unà cum dicta domo, alius verò, qui eum statim consequitur, optavit præbendam dimissam ab antiquo, & sic de cæteris. Quæritur an hujusmodi optio sustineatur tum respectu Canonicatus, seu

seu præbendæ patronalis, tum respectu domus eidem Canonicatui accidentaliter annexæ?

1 Pro intelligentia hujus quæstionis præsupponendum est optionem Canonicam nihil aliud esse, nisi jus quoddam competens alicui Cathedrali, vel Collegiæ, vel Collegio, ut Antiquiores gradatim præbendam vacantem, prima dimissa, intra certum tempus eligere possint. *Monet. de option. cap. 1. q. 2. Passerin. in d. cap. cum in tua de consuetud. in 6. num. 29. Cokier de permut. par. 2. cap. 20. nu. 1. Rot. dec. 240. num. 1. coram Thomat.*

2 Hujusmodi optio in aliquibus Cathedralibus, Collegiatis, aut Collegiis originem habuit, & fuit introducta non à jure communi, sed à consuetudine à jure communi approbata, vel statuto, vel privilegio Apostolico, vel ex lege foundationis, nimirum ex eo, quia Fundator Cathedralis, aut Collegiæ in limine foundationis apposuerit conditionem à Summo Pontifice approbatam, quòd Canonici gradatim secundum antianitatem possint optare præbendam vacantem, quam conditionem in limine foundationis utpote commendabilem apponi posse testatur *Card. de Luc. de benef. disc. 33. num. 3. & seqq. Rot. decis. 99. num. 25. par. 10. rec. Adden. ad Pamphil. decis. 190. num. 9. & dec. 644. n. 10. coram Duno. jun.*

3 Ad hoc ut optio habeat locum, & possit introduci aliquo ex supradictis modis in Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis, aut Collegiis, requiritur primò, quòd in eis adsit certus, & determinatus numerus Canonicorum, seu Canonicatum, & quòd præbendæ sint realiter, actualiter, & perpetuò inter se distinctæ, ita ut dos unius sit realiter, actualiter, & perpetuò distincta à dote alterius. Vel saltèm requiritur, quòd præbendæ sint ad tempus realiter, & actualiter distinctæ; e.g. quòd Capitulum dividat ejus bona in tot præbendas, quot sunt Canonici, & unicuique Canonico assignet suam portionem, seu præbendam ad tempus, quo elapso iterum portiones, & præbendæ in commune reducantur; fiatque nova divisio, aliàs si in dictis Ecclesiis non adesset certus numerus Canonicatum, nec distinctio præbendarum, optio in eis non haberet locum, cum non daretur in hoc ca-

su vacatio præbendarum, prout requiritur. *Monet. de option. cap. 2. num. 2. & seqq. Passerin. in d. cap. cum in tua de consuet. in 6. num. 31.* Cum hoc tamen discrimine, quod in præbendis perpetuò distinctis optio est contra jus, quia per illam fit mutatio titularum præbendalium sine canonica institutione, dum Canonicus senior consequitur præbendam optatam propria auctoritate. *Lotter. de re benefic. lib. 2. q. 38. nu. 16.* & ideo ad inducendam consuetudinem optandi in his præbendis requiritur spatium 40. annorum. In præbendis verò ad tempus distinctis est præter jus, quia per illam non fit mutatio titularum, sed retento eodem titulo solum mutatur præbenda temporalis, & ideo ad illam inducendam sufficit tempus 10. annorum. *Monet. ubi supra q. 2. num. 19. & seqq. & cap. 7. q. 1. num. 18. & seqq. Gonzal. super regul. 8. Cancell. gloss. 34. nu. 12. & seqq. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. n. 458. Ventrigl. in prax. par. 1. annot. 6. §. unic. num. 3. Tondut. quæst. benef. cap. 110. nu. 3. & seq. tom. 1. Passerin. in d. cap. cum in tua de consuetud. num. 48. Rot. decis. 616. n. 3. coram Duno. jun.*

4

5 Requiritur secundò majoritas præbendarum, seu quod præbendæ sint inæquales. *Roman. cons. 487. incipien. legat. Testator, Gonzal. ubi supra num. 124.* sed hoc

6 requisitum non est de illis, quæ dicuntur sine quo non, dum data etiam paritate præbendarum in eis introduci potest ex consuetudine jus optandi. *Ventrigl. in prax. par. 1. annot. 6. §. unic. num. 4. Passerin. in d. cap. cum in tua num. 24. & seq.*

7 Requiritur tertio, quòd præbendæ non sint reservatæ S. Sedi; Etenim si sunt reservatæ optari non possunt, juxta *Regul. 8. hodie 9. Cancell.* quæ excludunt consuetudines etiam immemorabiles, indulta, & privilegia Apostolica optandi majoris, & pinguiore præbendas, & impedit optionem, *ibique Gonzal. num. 1. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 450. Gratian. discept. forens. 62. num. 7. Tondut. quæst. benef. tom. 1. cap. 110. num. 6. Cokier. par. 2. d. cap. 20. num. 2. Rot. decis. 616. num. 2. coram Duno. jun.* Nisi optio competat ex lege foundationis, quia reservatio non comprehendit beneficia juris patronatus laicalis. *Card. de Luc. de benef. disc. 33. num. 3. Carol. Anton. de Luc. ad Ventrigl. in prax. p. 1. annot. 6. num. 7.*

De-

8 Denique requiritur, quod optio fiat intrà 20. dies; quod tempus 20. dierum currit simul omnibus optare volentibus à die scientiæ vacationis præbendæ, siue Canonicatus, non verò singuli Canonici, seu unus post alium habent 20. dies ad optandum, & casu quo Canonicus antiquior differat optare intrà legitimum tempus, ita ut sit periculum nè illud labatur ad damnum juniorum, poterit junior sequens optare præbendam, quam ille optare debebat, & tenebit optio junioris in eventum quo antiquior intrà tempus statutum non optaverit. *Monet. de option. cap. 5. q. 1. num. 3. & cap. 6. q. 1. num. 2. & seqq. Gonzal. super regul. 8. Cancell. glos. 34. num. 75. & seqq. Ventrigl. in prax. par. 1. annot. 6. §. unic. nu. 6. & seq. Tondut. quest. benef. tom. 1. cap. 110. num. 5. Passerin. in d. cap. cum in tua de consuetud. in 6. num. 60.* Quæ omnia deducuntur ex *Text. in d. cap. cum in tua de consuetud. in 6. ibi -- Cum in tua Ecclesia (in qua consuetudo habetur, quod antiquiores Canonici gradatim meliores, si voluerint, possint cum vacant, per se, vel per alios optare præbendas) provideri mandamus alicui de præbenda nulli alii de jure debita: proximo inibi vacatura: hujusmodi non obstante mandato, poterunt ipsi antiquiores juxta consuetudinem eandem optare: cum præbenda vacabit: & illa, que optata non fuerit (si nulli sit debita) erit illi, pro quo scripsimus, conferenda. In præbendis verò apud Sedem Apostolicam vacantibus, cum de ipsis per Romanum Pontificem ordinatur, locus prædictæ consuetudini non existit. Nè autem prætextu ejusdem consuetudinis, provisiones auctoritate Apostolica faciendæ, ultra debitum deferantur: statuiimus, ut executores super ipsis provisionibus deputati, optare volentes per viginti dies dumtaxat expectent: quibus elapsis liberè in non optatis, ad exequenda sibi mandata procedant, præfata consuetudine non obstante.*

9 His pro Tyronibus præsuppositis, descendendo ad propositam quæstionem, censeo respondendum, præfatam optionem respectu Canonicatus, seu Præbendæ Patronalis ab antiquiore Canonico dimissæ non sustineri; Etenim quamvis in eis Ecclesiis Collegiatis, aut Cathedralibus, ubi omnes præbendæ sunt de jure patronatus, vel ubi ex lege foundationis

adeest jus optandi, locum habere possit optio. Cum in hoc casu nullum adesset præjudicium Patroni; quia iste etsi non præsentaret ad præbendam optatam; præsentare nihilominus posset ad præbendam, quæ inoptata remanet; Tamen in casu præfenti, ubi in dicta Cathedrali non reperitur nisi unica præbenda de jure patronatus, quæ ex lege foundationis non est optabilis, respectu hujus præbendæ locum habere non potest optio, nisi ad sit consensus Patroni, siquidem ipsa impediret Patronum præsentare, & operaretur ut quis consequi possit beneficium de jure patronatus absque præsentatione Patroni, in tam grave hujus præjudicium, & contra dispositionem *Text. in Can. Decernimus*, de quo *Par. I. Can. V.* & in præcis terminis tuctur *Monet. de option. cap. 3. quest. 4. num. 112. ibi -- Quæro quartò an in beneficiis juris patronatus locum habeat optio? Respondeo quod non -- quem sequuntur Tondut. quest. benef. tom. 1. cap. 110. num. 7. ibi -- Quartò notandum est non esse locum optioni in beneficiis juris patronatus laicalis, aut mixti, nisi accedat consensus Patroni, aut ad sit in contrarium consuetudo legitime introducta, nempe per 30. annos contra laicum, & per 40. contra Ecclesiasticum -- Barbos. de Canonic. cap. 30. num. 25. Passerin. in d. cap. cum in tua de consuetud. in 6. quest. unic. art. 1. num. 87.*

Unde Canonicus ille antiquus, qui optavit hanc Præbendam Patronalem ab Antiquiore dimissam, debet illam dimittere, & redire ad primam Præbendam, quam dimittit, & dare locum Patroni præsentandi personam idoneam ad dictam Præbendam Patronalem, quæ per liberam dimissionem Canonici antiquioris vacavit; ad exemplum illius, qui malè, & ignoranter optans Præbendam Sedi Apostolicæ reservatam, tenetur eam dimittere, & ad primam dimissam redire, ad *Text. in cap. si beneficia de præben. in 6. ibique glos. verb. si beneficia*, Passerin. num. 2. & seqq. *Gonzal. super regul. 8. Cancell. glos. 34. n. 85. Calderin. conf. 6. de consuetud. Roman. conf. 329. incipien. Præsens sub num. 5. Passerin. in d. cap. cum in tua de consuetud. n. 55.*

Respectu verò domus accidentaliter annexæ eidem Canonicatui, seu Præbendæ Patronali, videtur pariter dicendum prædictam optionem non sustineri; quia hujus-

hujusmodi domus cum sit annexa dicto Canonatui fortitur eandem naturam, Rot. decis. 497. §. final. coram Duno. jun. Unde sicuti optari non potest Canonatus de jure patronatus, ita nec domus huic annexa.

12. Ceterum hoc non obstante, veritas est, quod supradicta optio respectu hujus domus sit valida; Licet namque optio locum non habeat in Beneficiis, seu Canonatibus, & Præbendis Patronalibus, habet tamen locum in præbendis, vel domibus, seu cameris Canonicalibus, aut prædiis accidentaliter per Capitulum annexis eisdem Canonatibus Patronalibus, ut in terminis tuetur Passerin. in d. cap. cum in tua de consuetud. in 6. quæst. unic. art. 1. num. 87. ibi. Verum, & de istis beneficiis loquendo dicendum est, quod in præbendis illis beneficiis annexis accidentaliter optio locum habet; nam Patronus habet jus præsentandi ad beneficium, sed non habet jus ad hoc, ut præsentatus, & institutus habeat hanc, vel illam præbendam ex illis, quæ accidentaliter annexæ sunt beneficio, & ideo

in hujusmodi præbendis, quæ sunt juris ipsius Capituli locum habet Capituli dispositio, & sic locum habet Capituli consuetudo, ut hujusmodi præbende pinguioribus per Antiquiores optari possint.

13. Non obstat, quod dicta domus sit annexa huic Canonatui; adeoque quod fortiatur hujus naturam, quia non est ei annexa perpetuo, & inseparabiliter; quocasu certo equidem optio, nec respectu illius permitteretur, sed est annexa accidentaliter, & revocabiliter, ita ut possit ab uno, vel altero Canonatu separari, licet hæreat juri spirituali Canonice; quocasu bene comparitur cum jure optandi, juxta distinctionem, quam inter utramque annexionem ponit Card. Zabarell. conf. 126. num. 4. quem sequuntur, & approbant Rot. apud Cassad. decis. 17. num. 2. de præben., & decis. 281. par. 2. apud Caputaquen. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. glos. 34. nu. 32. & seqq. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 457. & seqq. & alii apud Rot. in Mediolanen. optionis 29. Aprilis 1711. §. Verum coram R. P. D. Falconerio.

C A N O N   X X V I.

A L E X A N D E R   I I I.

Abbatii Sancti Alberti.

Consultationibus. Et infra: Si aliquis Clericus ab Ordinario Judice in Ecclesia fuerit institutus ad præsentationem illius, qui ejusdem Ecclesie credebatur esse Patronus, & postea Juspatronatus alius evicerit in judicio, institutus non debet ab ipsa propter hoc removeri, si tempore præsentationis suæ, ille, qui eum præsentavit, Juspatronatus Ecclesie possidebat, cum ex hoc ei, qui de jure debet habere, nullum in posterum præjudicium generetur, si verò non possidebat, sed tantum credebatur esse Patronus, cum non esset, poterit ab eadem Ecclesia removeri.

C O M M E N T A R I U M.

EX hoc Canone, qui in decretalibus legitur in ordine il 19. sequens deducitur conclusio.

PRÆSENTATUS AB EXISTENTE IN POSSESSIONE PRÆSENTANDI ANTE VACATIONEM BENEFICII EST INSTITUENDUS,

Par. II.

Kkk

DUS,